

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

La noia de Sabadell

Crec que el cas de la difusió de les imatges d'una adolescent de Sabadell apallissant una companya sense que ningú no l'aturés mereix que sigui comentat amb tota serenitat. I cal fer-ho més enllà de l'horror que causa la violència de l'agressora, particularment per la indefensió i manca de resposta de la víctima. No ho dic, esclar, per relativitzar la gravetat del fet en ell mateix, però sí per desdramatitzar algunes de les conclusions que se n'han tret de manera frívola. I és que som davant d'un d'aquests casos típics en què s'utilitza un fet excepcional, del qual no sabem res, per posar-lo injustificadament al servei del nostre prejudici i per brandar un moralisme tan lleuger com carca.

LA PRIMERA COSA que cal destacar és que l'agressió s'havia produït una setmana abans que transcendís al pla informatiu. De manera que no és cap exageració dir que, en realitat, la notícia ha estat el vídeo de l'agressió i no la mateixa pallissa. Si l'haguéssim llegit en una nota breu d'un diari, no ens hauria merescut cap atenció. Són les imatges a la xarxa, repetides obsessivament per algunes cadenes de televisió, allò que ens ha commogut. Prenem-ne nota.

EN SEGON LLOC, cal lamentar que d'unes imatges sense contextualitzar se n'hagin tret les típiques generalitzacions que solen acabar en un "on anirem a parar!" Hom s'enfila jutjant la mala qualitat educativa de la nostra societat: els pares irresponsables, les escoles inútils, els mitjans plens de violència i l'oci immoral... Si la dreta ens fa més el pes, la culpa és de la crisi dels valors tradicionals; i si ens en fa més l'esquerra, la culpa és del mercat i la societat capitalista. Reaccions simètricament reaccionàries. Conservo un retall de diari d'un altre cas recent, també a Sabadell, del xicot que es va enverinar després d'un intent d'agressió a la sortida d'una escola i de ser empaitat per uns alumnes. L'analista hi veia "l'expressió del pitjor masculisme" que, deia, "amara la nostra societat fins al moll de l'os", i arribava a la conclusió que era la demostració de "com està d'instal·lada la brutalitat en la societat en què vivim". Al moralisme lleuger mai no li ve d'un pam!

POTSER MÉS QUE no pas l'agressió sembla greu la indiferència amb què les companyes van filmar-la i la inacció dels transeünts que passaven a prop. Tanmateix, això tampoc no és nou. Fa molts anys que la psicologia social ha estudiat l'anomenat *bystander effect* o efecte testimoni, un comportament que no s'ha de llegir només des d'una perspectiva ètica. L'octubre del 2007 ja ho vam discutir arran del cas famós per

Vivim en una societat avançada, cada vegada menys violenta, i sensible al mal

les imatges difoses d'una agressió xenòfoba als Ferrocarrils de la Generalitat davant la indiferència general de la gent del vagó. Però el cas que és a l'origen de la teoria de l'efecte testimoni és el de Kitty Genovese, una noia apunyalada el 1964 a Kew Gardens, a Nova York, i que malgrat els seus crits demanant ajuda, la gent que s'ho mirava per la finestra es va quedar quieta a casa. Efectivament, es tracta d'un mecanisme de dissolució de la responsabilitat social al qual les xarxes i l'ús dels telèfons *intel·ligents* simplement afegeixen noves complexitats, però que cal estudiar des de la lògica dels fets socials i no des de la moralina fàcil del "cada vegada anem pitjor".

BEN AL CONTRARI, l'excepcionalitat d'aquests casos, l'horror que ens provoquen les imatges i la capacitat d'atendre'ls amb serveis socials públics especialitzats demostren que vivim en una societat avançada, cada vegada menys violenta, sensible al mal i capaç de respondre de manera organitzada als fracassos educatius aïllats. I si volem lamentar alguna cosa, lamentem més aviat aquest pessimisme social fonamentat en prejudicis que ens tenen escanyats.